

**INTERPRETAREA ȘI APLICAREA NOȚIUNII DE RESTRÂNGERE
SAU DENATURARE A CONCURENȚEI PRIN „OBIECT”
ÎN SENSUL ART. 101 T.F.U.E.**

ANCA ILEANA DUȘCĂ*

Temeiul legal al concurenței funcționale la nivelul Uniunii Europene

Dreptul primar, anume Art. 101 TFUE¹ prevede: (1) Sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne și, în special, cele care: (a) stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare; (b) limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile; (c) împart piețele sau sursele de aprovizionare; (d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial; (e) condiționează încheierea contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte. (2) Acordurile sau deciziile interzise în temeiul prezentului articol sunt nule de drept. (3) Cu toate acestea, prevederile alin. (1) pot fi declarate inaplicabile în cazul: oricărui acorduri sau categorii de acorduri între întreprinderi; oricărui decizii sau categorii de decizii ale asocierilor de întreprinderi; oricărui practici concertate sau categorii de practici concertate care contribuie la îmbunătățirea producției sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic, asigurând totodată consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut și care: (a) nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective; (b) nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză².

* Conf. univ. dr., Universitatea din Craiova, Facultatea de Drept.

¹ Ex-art. 81 TCE/85 TCEE.

² A se vedea: Regulamentul (UE) nr. 330/2010 al Comisiei din 20 aprilie 2010 privind aplicarea art. 101 alin. (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene categoriilor de acorduri verticale și practici concertate (JOUE L 102/1, 23 aprilie 2010); Comisia Europeană, Orientări privind restricțiile verticale (Text cu relevanță pentru SEE) (2010/C 130/01) (JOUE C 130/1, 19 mai 2010); Regulamentul (UE) nr. 461/2010 al Comisiei din 27 mai 2010 privind aplicarea art. 101 alin. (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene categoriilor de acorduri verticale și practici concertate în sectorul autovehiculelor (JOUE, 28 mai 2010, L 129/52).

Comentarii

Rolul art. 101 TFUE este de a preveni toate comportamentele anticoncurențiale rezultând din acorduri sau alte practici între două sau mai multe întreprinderi care deformează jocul concurenței, prin „împiedicarea, restrângerea sau distorsionarea concurenței”, și care sunt susceptibile să afecteze comerțul între statele membre³. Tocmai de aceea art. 101 TFUE nu definește „acordurile între întreprinderi, deciziile asociațiilor de întreprinderi, practicile concertate”, textul legal urmărind astfel să cuprindă în sfera sa⁴, orice asemenea acte care ar reprezenta obstacole ori bariere în calea comerțului dintre statele membre⁵.

Din punctul de vedere al politicii economice⁶, se estimează că astfel de înțelegeri au, în mod logic, drept consecință prețuri mai ridicate și consum mai mic, ceea ce n-ar fi existat în cazul absenței înțelegerii, acordului sau practicii concertate⁷. Conform art. 101 TFUE, sancțiunea imediată este nulitatea, dar interdicția nu este absolută, câtă vreme art. 101 alin. (3) TFUE prevede posibilitatea pentru Comisie

³ G. Wagner, *Should Private Enforcement of Competition Law be Strengthened?* în D. Schmidtchen, M. Albert, S. Voigt, *The More Economic Approach to European Competition Law*, Tubingue, Mohr Siebeck, 2007, pp. 120–21; D. Hensler, *Class Action Dilemmas: Pursuing Public Goals for Private Gains*, Santa Monica, RAND Institute for Civil Justice, 2000, p. 69. A se vedea și A. Băbălău, *Măsuri legislative adoptate de Comunitatea Europeană în domeniul fiscalității directe*, www.proceedings.univ-danubius.ro/index.php/eirp/article/view/1152/1069

⁴ A se vedea și D. Dănișor, *La traduction juridique, facteur d'intégration européenne*, Proceedings ale Congresului Integrarea Europeană, – între tradiție și modernitate, Editura Universității „Petru Maior”, Volum 5/2014, pp. 713–717; A-I. Dușcă, D. Dănișor, *Consumers and European Contract Law*, The Knowledge-Based Organization the 20th International Conference 12–14 June 2014, Land Forces Academy, Nicolae Bălcescu Land Forces Academy Publishing House, p. 64–69.

⁵ E.G. Olteanu, *Dreptul concurenței comerciale*, Craiova, Editura Universitaria, 2002, p. 136 și urm.; P. Craig, G. de Búrca, *Dreptul Uniunii Europene Comentarii, jurisprudență și doctrină*, ed. a IV-a, serie coordonată de B. Andreșan-Grigoriu și T. Ștefan, București, Editura Hamangiu, 2009; A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene, ed. a IV-a, revăzută și adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009)*, București, Editura Universul Juridic, 2010; G. Becker, *Crime and Punishment: An Economic Approach*, „Journal of Political Economy”, 1968, nr. 2, pp. 180–85.

⁶ A se vedea: I. Maher, *Regulation and Modes of Governance in EC Competition Law: What's New in Enforcement?*, Fordham Int'l L. J., 2008, pp. 1713–1716; R. Summer, *Pragmatic Instrumentalism in Twentieth Century American Legal Thought – a synthesis and critique of our dominant general theory and its use*, Cornell Law Review, no 66, 1980–81, pp. 862–948; B. Frydman, *Comment penser le droit global ?*, în J.-Y. Chérot, B. Frydman, *La science du droit à l'ère de la globalisation*, Bruylant, Bruxelles, 2012, p. 26; I. Maher, *Competition Law Modernization: an Evolutionary Tale ?*, în P. Craig, G. de Búrca, *The Evolution of EU Law*, Oxford, OUP, 2011, pp. 717 – 742; D.J. Gerber, *The Transformation of European Community Competition Law ?*, Harv. Int'l. L.J., 1994, pp. 97; F. Denord, A. Schwartz, *L'économie (très) politique du traité de Rome*, Politix, 2010, no 89, p. 39.

⁷ S. Yeazell, *From Medieval Group Litigation to the Modern Class Action*, New Haven, Yale University Press, 1987, p. 232; S. Calkins, *Coming to Praise Criminal Antitrust Enforcement*, în C.-D. Ehlermann, I. Atanasiu, *European Competition Law Annual 2006*, Oxford/Portland, Hart Publishing, 2007, pp. 343–356; E. Oancea, *Elemente de drept penal și procedură penală*, Craiova, Editura Sitech, 2009; E. Oancea, *Drept procesual penal. Partea generală*, București, Editura Universul Juridic, 2019; P. Mathijssen, *A Guide to European Union Law as Amended by the Treaty of Lisbon*, 10e éd, Londres, Sweet & Maxwell, 2010, p. 28; L. Vogel, *Droit européen de la concurrence*, Law Lex, Paris, 2010, p. 14.

de a excepta anumite acorduri specifice de la aplicarea art. 101 alin. (2) TFUE. În textul art. 101 alin. (1) TFUE, figurează o listă nelimitativă de practici și acorduri interzise: fixarea directă sau indirectă a prețului în comun de concurenți, acorduri de împărțire a piețelor, a surselor de aprovizionare sau a piețelor de desfacere, acorduri de aplicare discriminatorie a condițiilor comerciale. Că avem de-a face cu o enumerare nelimitativă rezultă chiar din text: „sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi,... *în special, cele care...*”⁸. Deoarece enumerarea prevăzută de art. 101 alin. (1) TFUE are doar un caracter exemplificativ, au fost considerate ca practici sau acorduri interzise și următoarele acte: acordurile comerciale colective exclusive între producătorii naționali și cumpărători; acordurile de adaptare a prețurilor de import, la nivelul prețurilor naționale; practicile de reducere colectivă a cifrei de afaceri, a producătorilor dintr-un stat; creșterile simultane de prețuri; restricțiile privind importurile, interdicțiile ori restricțiile privind exporturile, fixare de cote de export; rabaturi de prețuri; promisiunile de a nu contesta validitatea brevetelor⁹. Tot asemenea sunt și acordurile care vizează în esență, să permită mai multor întreprinderi concurente, să pună în aplicare o politică comună având ca obiect modificarea, în mod sensibil, a structurii pieței prin intermediul unui mecanism destinat să încurajeze ieșirea de pe piață a unora dintre ele și, pe cale de consecință, reducerea supracapacităților care le afectează rentabilitatea, împiedicându-le să realizeze economii la scară mondială; acestea se opun în mod vădit concepției inerente dispozițiilor privind concurența din tratat, potrivit căreia orice operator economic trebuie să-și determine, în mod autonom, politica pe care intenționează să o urmeze pe piață¹⁰. Art. 101 TFUE urmărește,

⁸ Ch. Schurmans, X. Taton, *Questions actuelles de procédure en droit de la concurrence. À la recherche d'un système cohérent entre l'autorité de concurrence et l'ordre judiciaire*, în A. Puttemans, *Actualité du droit de la concurrence*, Bruylant, Bruxelles, 2007, pp. 79–80.

⁹ Comisia a considerat, prin *Decizia 94/601 din 13 iulie 1994 (IVC/338 33 „Cartoon”)* JOCE L. 243 din 19 septembrie 1994, că un număr de 19 întreprinderi au încălcat art. 85 alin. (1) prin participarea, în anumite perioade determinate, la un acord și o practică concertată datând de la mijlocul anului 1986, în virtutea căroră furnizorii de carton din Comunitatea europeană: „1) s-au regrupat în cadrul unor întruniri secrete și instituționalizate în scopul de a negocia și de a adopta un plan sectorial de restrângere a concurenței; 2) au decis, de comun acord, măriri regulate ale prețurilor pentru fiecare calitate a produsului în fiecare monedă națională; 3) au planificat și pus în aplicare măriri de prețuri simultane și uniforme în ansamblul CE; 4) s-au înțeles pentru a menține părțile din piața fabricanților la niveluri constante, cu modificări ocazionale; 5) au luat, din ce în ce mai frecvent, de la începutul anului 1990, măsuri concertate de control al aprovizionării pieței comunitare, în scopul de a pune în aplicare acele măriri de prețuri concertate; 6) au schimbat informații de producție comerciale privind livrările, prețurile, hotărârile de producție, comenzile și indicele de utilizare a mașinilor, în scopul de a susține măsurile de mai sus”. A se vedea O. Manolache, *Regimul juridic al concurenței în dreptul comunitar*, București, Editura All Beck, 1997, pp. 11–12; C. Mongouachon, *L'ordoliberalisme: contexte historique et contenu dogmatique*, *Concurrences*, no 4-2011, pp. 70 – 78; C. Ahlbom, C. Grave, *Walter Eucken and Ordoliberalism: An Introduction from a Consumer Welfare Perspective* *Competition Policy International*, vol. 2, no 2, 2006, <http://ssrn.com/abstract=1585797>.

¹⁰ C. Townley, *Which goals count in article 101 TFEU?: Public policy and its discontents*, *European Competition Law Review*, Issue 9, 2011, Sweet&Maxwell, London, pp. 225–230; C. Townley, *Is anything more important than Consumer Welfare (in Article 81 EC)? Reflections of a Community*

într-adevăr, să interzică orice formă de coordonare care substituie în mod conștient riscurile concurenței, cu o cooperare practică între întreprinderi¹¹. În ceea ce privește punerea în aplicare a unor astfel de acorduri, introducerea unei contribuții plătite întreprinderilor care se retrag, de către întreprinderile care rămân pe piață, constituie un obstacol în dezvoltarea naturală a cotelor de piață pentru unele dintre întreprinderile care rămân, care sunt motivate astfel să nu depășească volumul obișnuit de producție sau chiar să înghețe producția, constituind o restricție al cărei obiect are caracter anticoncurențial. Aceeași este situația restricțiilor impuse întreprinderilor care se retrag, în ceea ce privește posibilitatea de a dispune de instalațiile lor de producție și de a le utiliza, în măsura în care astfel de restricții urmăresc să evite ca aceste instalații să poată fi utilizate de noi operatori care intră pe piață, pentru a concura cu întreprinderile care rămân¹². Faptul că restricțiile menționate, precum și clauza de neconcurență impusă întreprinderilor care se retrag sunt limitate în timp, nu este de natură să pună sub semnul întrebării constatarea caracterului anticoncurențial al obiectului lor¹³.

Art. 101 alin. (1) TFUE interzice înțelegerile între întreprinderi ceea ce înseamnă că mai întâi, trebuie să existe două sau mai multe întreprinderi, între care să se realizeze un acord de voință, și, apoi că înțelegerile sunt orice fel de acorduri încheiate cu intenția de a coordona comportamentul întreprinderilor pe piață¹⁴; aceasta presupune asumarea explicită a unor obligații de către părți, obligații ce se pot încadra într-unul dintre cazurile enumerate de articol¹⁵. Din perspectiva textului legal – „... orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate....” – înțelegem că nu există nicio restricție

Lawyer, Cambridge Yearbook of European Legal Studies, Vol. 10, December 12, 2008, p. 345; O. Odudo, *The Wider Concerns of Competition Law*, Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 30, No. 3, 16/06/2010, pp. 599–613; V. Korah, *An introductory Guide to EC Competition Law and Practice*, 9th edition, Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2007.

¹¹ *Cauza C-209/07 Competition Authority c. Beef Industry Development Society Ltd. și Barry Brothers Meats Ltd.*, hotărârea Curții din 20 noiembrie 2008 (pct. 31).

¹² A se vedea: M. Furse, *Competition Law of the EC and UK*, 5th edition, Oxford University Press Inc., New York, 2006; K.J. Cseres, *The Controversies of the Consumer Welfare Standard*, *The Competition Law Review*, Vol. 3, Issue 2, March 2007, pp. 121–173.

¹³ În industria procesării cărnii de vită și mânzat, un acord având astfel de caracteristici, încheiat între principalele 10 întreprinderi concurente dintr-un stat membru și care prevede, printre altele, o reducere a capacităților de prelucrare de ordinul a 25%, are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în sensul art. 81 alin. (1) TCE. Ibidem, pct. 40 din hotărârea Curții din 20 noiembrie 2008, dată în *Cauza C-209/07 Competition Authority c. Beef Industry Development Society Ltd. și Barry Brothers Meats Ltd.*

¹⁴ C. Ahlborn, *Competition Policy International*, în *Walter Eucken and Ordoliberalism: An introduction from a Consumer Welfare Perspective*, Vol. 2, No. 2, Autumn 2006, a se vedea: <http://ssrn.com/abstract=1585797>; A. Albors-Llorens, *EC Competition Law and Policy*, Willan Publishing, Cullompton, Devon, 2002; O. Andrichuk, *Rediscovering the spirit of competition: on the normative value of the competitive process*, *European Competition Journal*, Vol. 6, No. 3, Dec. 2010, pp. 575–610.

¹⁵ E. G. Olteanu, *op. cit.*, p. 136; O. Manolache, *Regimul juridic al concurenței în dreptul comunitar*, București, Editura All, p. 121

cu privire la modalitatea actului juridic sau la forma acestuia¹⁶, astfel că pentru a exista un acord, în sensul art. 101 alin. (1), este necesar ca întreprinderile să-și fi exprimat voința într-un mod determinat și să-și fi manifestat intenția comună de a se comporta pe piață, într-un mod care restrânge concurența¹⁷.

Deoarece art. 101–102 TFUE¹⁸ sunt incluse în secțiunea „Reguli aplicabile întreprinderilor”, înțelegem că ele se aplică întreprinderilor, ca agenți economici¹⁹. Noțiunea de întreprindere nu este definită de Tratat, definirea sa căzând în sarcina doctrinei și a jurisprudenței²⁰. Din punct de vedere economic²¹, întreprinderea este

¹⁶ A se vedea și *Hotărârea Curții (Camera a doua) din 22 octombrie 2015, dată în cauza C-194/14 P*, având ca obiect un recurs formulat în temeiul art. 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene; AC – Treuhand AG, cu sediul în Zürich (Elveția), recurentă, cealaltă parte din procedură fiind: Comisia Europeană, pârâtă în primă instanță. Prin recursul formulat, AC – Treuhand AG solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 6 februarie 2014, AC – Treuhand c. Comisiei (T-27/10, EU:T:2014:59), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei C(2009) 8682 final a Comisiei Europene din 11 noiembrie 2009 privind o procedură de aplicare a art. 81 CE și a art. 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38589 – Piețele europene ale stabilizatorilor din staniu și ale stabilizatorilor termici ESBO/esteri) sau, în subsidiar, reducerea amenzilor care i-au fost aplicate potrivit acestei decizii. În hotărâre se precizează: Este necesar să se stabilească în prezenta cauză dacă o întreprindere de consultanță poate fi considerată răspunzătoare pentru o încălcare a art. 81 alin. (1) CE atunci când aceasta contribuie în mod activ și în deplină cunoștință de cauză la punerea în aplicare sau la continuarea unei înțelegeri între producători activi pe o piață distinctă de cea pe care acționează întreprinderea respectivă (pct. 26). În ceea ce privește art. 81 alin. (1) CE, în temeiul căruia sunt incompatibile cu piața comună și interzise acordurile între întreprinderi, deciziile asocierilor de întreprinderi și practicile concertate care prezintă anumite caracteristici, este necesar să se constate mai întâi că nimic din modul de redactare a acestei dispoziții nu indică faptul că interdicția care este prevăzută în cuprinsul său vizează doar părțile la astfel de acorduri sau practici concertate care sunt active pe piețele afectate de acestea (pct. 27). Trebuie amintit de asemenea că, potrivit jurisprudenței Curții, existența unui „acord” se întemeiază pe expresia unei voințe concordante a cel puțin două părți, forma potrivit căreia se manifestă această concordanță nefiind determinantă în sine (pct. 28). În acest sens este și Hotărârea Comisia c. Volkswagen, C-74/04 P, EU:C:2006:460, pct. 37.

¹⁷ E.G. Olteanu, *op. cit.*, p. 137; C. Nourissat, *Droit communautaire des affaires*, Paris, Dalloz, 2e éd., 2005; A. Fuerea, *Drept comunitar al afacerilor*, București, Editura Universul Juridic, 2003; S. Deleanu, *Drept comunitar al afacerilor*, Lugoj, Editura Dacia Europa Nova, 2001.

¹⁸ Ca și art. 81–82 TCE.

¹⁹ A. A. Leff, *Economic Analysis of Law: Some Realism about Nominalism*, Virginia L. Rev., 1974, Vol. 60, p.451; T. C. Armitage, *Economic Efficiency as a Legal Norm*, Research in Law and Economics, 1985, pp. 1–27; V. I. Lianos, *La transformation du droit de la concurrence par le recours à l'analyse économique*, Bruylant et Sakkoulas, Bruxelles et Athènes, 2007; A.-L. Sibony, *Le juge et le raisonnement économique en droit de la concurrence*, LGDJ, coll. «Droit et économie», Paris, 2008, pp. 87 – 90; I. Lianos, *Shiffling Narratives in the European Internal Market: Efficient restrictions of Trade and the Nature of “Economic” Integration*, European Business Law Review, 2010, pp. 705–760.

²⁰ Despre imparțialitatea judecătorilor, vezi Oancea Elena, *Coverage of the impartiality of magistrates in the New Romanian Code of Criminal Procedure*, „Revista de Științe Politice” nr. 42, 2014, p. 57–69.

²¹ Ch. Dollo, *La dynamique de l'économie: la concurrence*, Cahier français n°315 Comprendre l'économie I. Concepts et mécanismes, La Documentation française, 2003, p. 91.

un ansamblu de mijloace umane și materiale concordante sub o direcție economică pentru realizarea unui obiectiv economic²². Tribunalul de Primă Instanță a calificat drept întreprindere „toate entitățile economice constituite dintr-un ansamblu de elemente materiale și umane”²³, iar Comisia a considerat că „toate entitățile ce desfășoară o activitate comercială pot fi considerate întreprinderi”. La rândul său, Curtea de Justiție a precizat că art. 85 TCEE se adresează entităților economice, constând fiecare într-o organizare unitară de elemente personale, materiale și imateriale, urmărind de o manieră durabilă, un scop economic determinat de a produce și a vinde, de exemplu, în vederea maximizării profitului său, eventual chiar în detrimentul profiturilor individuale ale diferitelor componente ale sale²⁴. Rezultă că, noțiunea de întreprindere, în funcție de care se analizează dreptul Uniunii privind concurența, nu se confundă cu societățile, deoarece art. 101–102 TFUE se aplică întreprinderilor indiferent de forma juridică: societăți civile, cooperatiste, comerciale, grupuri de interese economice, stabilimente publice dotate cu personalitate morală, asociații, fundații etc.; chiar și o persoană fizică poate să constituie o întreprindere²⁵.

O întreprindere, este un ansamblu organizat de resurse economice și umane (care nu are nevoie de o formă juridică determinată, putând să fie o persoană fizică, o persoană juridică sau un grup a cel puțin două dintre acestea), care trebuie să funcționeze ca o unitate economică independentă, autonomă și să realizeze o activitate economică pe o bază durabilă²⁶. Toate cele mai sus precizate reprezintă condiții pentru ca o entitate economică să fie socotită o întreprindere căreia să i se poată aplica dispozițiile TFUE în materia concurenței²⁷. Astfel, faptul că nu este nevoie de o formă juridică determinată, pentru ca o entitate economică să fie socotită întreprindere se explică prin: aceea că, grație definiției generoase oferite de Curtea de Justiție, orice entitate ce desfășoară o activitate economică poate fi

²² A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, ed. a IV-a, revăzută și adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), București, Editura Universul Juridic, 2010.

²³ TPI. hot. 17 dec. 1991, *Enichem*, dos. T6/89, Rec. II. 1623.

²⁴ Hot. din 10 martie 1992, *Shell international c. Comisiei* citată de O. Manolache, *Drept comunitar*, ed. a IV-a, București, Editura All Beck, 2004, p. 29; G. Tudor, D. Călin, *Jurisprudența CJCE, vol. I, Principiile dreptului comunitar Concurența Libera circulație a mărfurilor*, București, Editura C.H. Beck, 2006.

²⁵ R. Bork, *The Antitrust Paradox: A Policy at War with Itself*, Basic Books, New York, 1978; P. Combemale, *Les grandes questions économiques et sociales*, La Découverte, Paris, 2009.

²⁶ A se vedea O. Manolache, *op. cit.*, *Drept comunitar*, p. 7; G. Tudor, D. Călin, *Jurisprudența CJCE, vol. I, Principiile dreptului comunitar Concurența Libera circulație a mărfurilor*, București, Editura C.H. Beck, 2006.

²⁷ E. Mackaay, S. Rousseau, *Analyse économique du droit*, Dalloz et Thémis, 2008, p. 437; C. Fluet, J. Rochfeld, C. Jamin, *Droit et économie des contrats*, LGDJ, coll. *Droit et économie*, Paris, 2008; O. Odudu, *Editorial – Competition: Efficiency and Other Things*, *Competition Law Review*, 2009, n°1, pp. 1–4; L. Parret, *Shouldn't We Know What We Are Protecting? Yes We Should! A Plea for a Solid and Comprehensive Debate about the Objectives of EU Competition Law and Policy*, *European Competition Journal*, 2010, n°2, pp. 339–376.

socotită întreprindere (observăm că definițiile Curții de Justiție tind să reducă sau să anihileze orice tendință a statelor ori întreprinderilor de a scăpa de sub reglementările Tratatului; tocmai de aceea Curtea de Justiție nu se oprește doar la o formă juridică determinată); aceea că în cursul existenței sale o întreprindere poate să-și schimbe, prin fuziune ori divizare, forma juridică; aceea că, activitatea economică presupune cu necesitate capacitatea de a avea resurse și de a încheia contracte în legătură cu ele și prin urmare, măcar o parte a întreprinderii trebuie să aibă personalitate juridică²⁸.

În acest sens Curtea de Justiție, într-o hotărâre a afirmat: „pentru a intra sub incidența interdicției prevăzute la art. 81 alin. (1) TCE, un acord trebuie să aibă „ca obiectiv sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune”. Caracterul alternativ al acestei condiții, indicat prin conjuncția *sau*, conduce mai întâi la necesitatea de a analiza însuși obiectul acordului, ținând seama de contextul economic în care acesta trebuie să fie aplicat. Pentru a aprecia, *dacă un acord este interzis prin art. 81 alin. (1) TCE, luarea în considerare a efectelor sale concrete este superfluă, atunci când se dovedește că acesta are ca obiect, împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune*²⁹. Cu toate acestea, în cazul în care analiza clauzelor acestui acord, nu ar indica un grad suficient de nocivitate pentru concurenți, ar trebui, prin urmare, să se examineze efectele acestuia și, pentru a fi interzis, să se identifice elementele

²⁸ J. Boulouis, R.-M. Chevallier, D. Fasquelle, M. Blanquet, *Les grands arrêts de la jurisprudence communautaire, tome 2, Droit communautaire des affaires Marchéintérieur Politiques communautaires*, Paris, Dalloz, 5e éd., 2002. În *Hotărârea Curții (Camera a doua) din 1 iulie 2010, dată în cauza C-407/08 P*, având ca obiect un recurs formulat în temeiul art. 56 din Statutul Curții de Justiție, Knauf Gips KG, cu sediul în Iphofen (Germania), recurentă, cealaltă parte în proces fiind Comisia Europeană, pârâtă în primă instanță, se precizează: „Dreptul concurenței al Uniunii are în vedere activitățile întreprinderilor. *Noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare*. Plasată în acest context, noțiunea trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică chiar dacă din punct de vedere juridic această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice. Existența unei unități economice poate fi astfel dedusă dintr-o serie de elemente care concordă, chiar dacă niciunul dintre aceste elemente, luat în considerare în mod izolat, nu poate stabili existența unei asemenea unități”.

²⁹ A se vedea: K. Alter, *Establishing the Supremacy of European Law: The Making of an International Rule of Law in Europe*, Oxford Studies in European Law, Oxford: Oxford University Press, 2001, p. 48; W. Mattli, A.-M. Slaughter, *Revisiting the European Court of Justice*, International Organization 52, no. 01, December 1998, p. 177; A. Stone Sweet, Th. L. Brunell, *The European Court and the National Courts: A Statistical Analysis of Preliminary References, 1961-95*, Journal of European Public Policy 5, no. 1, 1998, pp. 66-97; C.J. Carrubba, L. Murrain, *Legal Integration and Use of the Preliminary Ruling Process in the European Union*, International Organization 59, no. 2, 2005, pp. 399-418; M. Wind, *The Nordics, the EU and the Reluctance Towards Supranational Judicial Review*, JCMS: Journal of Common Market Studies 48, no. 4, September 2010, pp. 1039-1063; L. Conant, *Europeanization and the Courts: Variable Patterns of Adaptation among National Judiciaries*, in *Transforming Europe: Europeanization and Domestic Change*, Cornell University Press, 2001.

care probează că, în fapt, concurența a fost împiedicată, restrânsă sau denaturată în mod sensibil. Distincția între «încălcarea prin obiect» și «încălcarea prin efect», rezultă din împrejurarea că anumite forme de coluziune³⁰ între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței».³¹

Când este vorba de un *contract scris*, contract de distribuire, de exemplu, acordul de voință există fără nicio îndoială. Deoarece dreptul concurenței este fondat pe realitatea comportamentelor, indiferent care ar fi forma juridică a acordului, sunt reprimite și *gentlemen's agreement*, prin care, fiecare parte se simte obligată față de cealaltă, fără să fi fost formalizate obligațiile lor prin contract³². Situația este mai complicată când este vorba de un pact sau o practică ocultă; în sânul întreprinderilor, dirigenții sunt informați despre constrângerile dreptului concurenței și de aceea, când o practică concurențială este aplicată, probele scrise deseori lipsesc. În asemenea cazuri, Comisia este obligată să se pronunțe pe singurul fundament al indiciilor, pe care a reușit să le obțină privind comportamentul anticoncurențial al întreprinderilor bănuite că ar fi participat la o înțelegere. Printre

³⁰ *Coluziunesf* [At: DN² / Pl:~ni / E:fr:collusion, lat *collusio, -onis*] (Rar) înțelegere secretă între două părți, două persoane etc. în detrimentul unei a treia. Micul dicționar academic, ediția a II-a, a se vedea: <https://dexonline.ro/surse>

³¹ *Cauza C-209/07, hotărârea Curții de Justiție din 20 noiembrie 2008* (pct. 15–17). A se vedea: *Hotărârea Curții (Camera a doua) din 20 ianuarie 2016 dată în cauza C-373/14 P*, având ca obiect un recurs formulat în temeiul art. 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 31 iulie 2014, de Toshiba Corporation, cu sediul în Tokyo (Japonia), recurentă, cealaltă parte din procedură fiind Comisia Europeană, pârâtă în primă instanță. Prin recursul formulat, Toshiba Corporation solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 21 mai 2014, Toshiba c. Comisiei (T-519/09, EU:T:2014:263), prin care i s-a respins acțiunea având ca obiect anularea Deciziei C(2009) 7601 final a Comisiei Europene din 7 octombrie 2009 privind o procedură în temeiul art. 81 CE (cazul COMP/39.129 – Transformatoare). Prin decizia în litigiu, Comisia a constatat că Toshiba a participat, în perioada 9 iunie 1999–15 mai 2003, la o înțelegere ilicită care acoperea întreg teritoriul SEE și Japonia. Această înțelegere consta într-un acord încheiat verbal între, pe de o parte, producătorii de transformatoare europeni și, pe de altă parte, producătorii japonezi, având ca obiect respectarea piețelor de pe teritoriile fiecăruia dintre aceste două grupuri de producători de transformatoare prin abținerea de la efectuarea de vânzări pe piețele respective („gentlemen's agreement”) (pct. 10). În hotărâre se precizează: La pct. 228 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că Comisia a reținut în mod întemeiat că *un acord precum gentlemen's agreementul, în calitate de acord de împărțire a pieței, trebuia să fie calificat drept „restrângere prin obiect”* (pct. 23). În această privință, trebuie amintit că, pentru a intra sub incidența interdicției prevăzute la art. 101 alin. (1) TFUE, un acord trebuie să aibă „ca obiect sau efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții ulterioară pronunțării Hotărârii LTM (56/65, EU:C:1966:38), caracterul alternativ al acestei condiții, indicat prin utilizarea conjuncției „sau”, conduce mai întâi la necesitatea de a analiza însuși obiectul acordului (pct. 24). Așadar, atunci *când obiectul anticoncurențial al unui acord este dovedit, nu este necesar să se stabilească efectele sale asupra concurenței* (pct. 25).

³² A se vedea: L. Cartou, *Communautés Européennes*, 10e éd., Précis Dalloz, 1991, pp. 274–275; O. Manolache, *op. cit.*, *Regimul juridic al concurenței...*, p. 113; E.G. Olteanu, *op. cit.*, p. 137.

indicii, se găsește deseori, un comportament paralel pe piață a două sau mai multe întreprinderi, care nu pot oferi explicații obiective ale comportamentului lor³³. Într-o hotărâre Tribunalul de Primă Instanță sublinia: „în caz de litigiu privind existența unei încălcări a normelor privind concurența, revine Comisiei obligația de a stabili elementele de probă care pot demonstra, suficient de temeinic, existența faptelor care constituie încălcarea. Atunci când este vorba despre acorduri și despre practici concertate cu obiect anticoncurențial, Comisia trebuie să dovedească, în principal, că întreprinderea a intenționat să contribuie, prin propriul comportament, la obiectivele comune urmărite de totalitatea participanților și că a avut cunoștință despre comportamentul efectiv, anticipat și chiar manifestat în alte întreprinderi, în urmărirea acelorași scopuri, sau că le putea prevedea în mod rezonabil și că era dispusă să accepte riscul aferent. Or, în mod obișnuit, în cazul practicilor și al acordurilor anticoncurențiale, activitățile se desfășoară în mod clandestin, reuniunile se țin în secret și documentația aferentă acestora este redusă la minim”. Rezultă de aici că, chiar în cazul în care Comisia descoperă înscrisuri ce atestă în mod explicit un contract nelegal între operatori, în mod normal acestea nu pot fi decât fragmentare și dispersate, astfel încât adesea este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții. În consecință, în majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial, dar și eventual, a caracterului unic și continuu al încălcării, trebuie să fie deduse dintr-un număr de coincidențe și de indicii care luate în ansamblu, pot constitui, în absența altei explicații coerente, dovada încălcării normelor privind concurența. Prin urmare, Comisia nu poate fi obligată să aducă o dovadă „dincolo de orice îndoială”, privind existența încălcării³⁴. Față de aceste indicii, *Comisia și Curtea de Justiție au construit o teorie a înțelegerilor, bazată pe prezumții*. Toate înțelegerile comportă un aspect material și unul psihologic: aspectul material rezultă dintr-un eveniment prin care întreprinderile au putut intra în contact, ex. un salon profesional; în absența înțelegerii scrise, aspectul psihologic

³³ A se vedea: *Hotărârea Curții (Camera a doua) din 1 iulie 2010, dată în cauza C-407/08 P*, având ca obiect un recurs formulat în temeiul art. 56 din Statutul Curții de Justiție, și părți: Knauf Gips KG, fostă Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, cu sediul în Iphofen (Germania), recurentă, cealaltă parte în proces fiind Comisia Europeană, pârâtă în primă instanță. În hotărâre se precizează: ... după cum a hotărât deja Curtea, având în vedere că interdicția de a participa la practici și la acorduri anticoncurențiale, precum și sancțiunile care pot fi aplicate autorilor încălcării sunt notorii, în mod obișnuit activitățile pe care aceste practici și acorduri le presupun se desfășoară în mod clandestin, reuniunile se țin în secret, cel mai adesea într-un stat terț, și documentația aferentă acestora este redusă la minimum. Chiar în cazul în care Comisia descoperă înscrisuri ce atestă în mod explicit un contact nelegal între operatori, precum procesele-verbale ale unei reuniuni, în mod normal acestea nu vor fi decât fragmentare și dispersate, astfel încât adesea este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții. În majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie să fie dedusă dintr-un anumit număr de coincidențe și de indicii care, luate în ansamblu, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada încălcării normelor de concurență (pct. 49).

³⁴ *Cauza T-53/03 BPB plc. c. Comisiei, hotărârea Tribunalului de Primă Instanță, 8 iulie 2008.*

implică, un schimb de informații, prin care fiecare parte primește informația, cu certitudinea că cealaltă parte va urma un anumit comportament. Prezumția operează în sensul că permite Comisiei să facă legăturile necesare între aspectul material și cel psihologic³⁵. Nu există înțelegere, fără să existe în același timp cele două elemente și, de asemenea, nu există înțelegere, dacă părțile sunt în măsură să furnizeze o explicație plauzibilă pentru comportamentul lor paralel. Curtea a apreciat, în acest sens, că un paralelism de comportament nu poate fi considerat ca reprezentând dovada unei concentrări, decât în cazul în care concentrarea este singura explicație posibilă³⁶. Concluzia aceasta este repetată și în alte hotărâri în care, în plus, se afirmă: „deși art. 81 TCE interzice orice formă de coluziune care poate denatura concurența, aceasta nu exclude dreptul operatorilor economici de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatator sau anticipat al concurenței acestora”³⁷. Acest lucru permite explicarea faptului că anumite comportamente paralele nu sunt totuși părți constitutive a unei înțelegeri prohibite în sensul dreptului comunitar³⁸. De exemplu, pe anumite piețe, întreprinderile practică *price madeship*, prin care anumite întreprinderi, de regulă în cadrul industriei de automobile, aliniază prețurile lor la cele publicate de o întreprindere concurentă. Deoarece, o anumită întreprindere decide unilateral să alinieze prețurile sale la acelea ale pieței, nu există niciun contract între părți, niciun element material nu lasă să se înțeleagă că este vorba de o înțelegere prohibită. În concluzie, se poate afirma că înțelegerile „la care se referă art. 85 alin. (1) TCE acoperă orice tip de acord, prin care intenția de a coordona comportamentul pe piață, este manifestată

³⁵ L. Dubouis, C. Blumann, *Droit matériel de l'Union Européenne*, Montchrestien, Paris, 4e éd., 2006; C. Nourissat, *Droit communautaire des affaires*, Paris, Dalloz, 2e éd., 2005; O. Manolache, *Drept comunitar*, ed. a IV-a, București, Editura All Beck, 2004; A. Fuerea, *Drept comunitar al afacerilor*, București, Editura Universul Juridic, 2003; S. Deleanu, *Drept comunitar al afacerilor*, Lugoj, Editura Dacia Europa Nova, 2001.

³⁶ *Cauza 89/104; Hotărârea Curții din 31 martie 1993*

³⁷ Într-o situație în care Comisia constată că mai multe întreprinderi s-au pus de acord să pună capăt unui război al prețurilor pe mai multe piețe europene, cvasimultaneitatea anunțurilor de majorare a prețurilor, precum și paralelismul prețurilor anunțate, constituie indicii semnificative ale unei acțiuni concertate anterioare vizând să informeze întreprinderile cu privire la majorările de prețuri. *Cauza C-T-53/03 BPB plc. Hotărârea TPI din 8 iulie 2008*, pct. 143 și 144.

³⁸ De aceea în literatura de specialitate se afirmă că „spiritul art. 85 alin. (1) TCEE nu constă în aceea că toate înțelegerile sunt apriori ilicite, ele nu devin ilicite decât dacă produc efecte ilicite”. A se vedea L. Cartou, *op. cit.*, p. 275; C. Verdure, *L'assurabilité des amendes en droit de la concurrence: quo vadis ?*, Anthémis, n°150, janvier 2015, p.1; L. Bernardeau, J-P. Christienne, *Les amendes en droit de la concurrence. – Pratique décisionnelle et contrôle juridictionnel du droit de l'Union*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 505; M. Malaurie – Vignal, *Droit de la concurrence interne et européen*, Dalloz, Paris, 6ème édition, 2014, p. 264; S. Hautbourg, S. Quesson, *Le contrôle juridictionnel des décisions de la Commission imposant des amendes*, Décideurs Juridiques et Financiers, 2012, n°134, p.72; L. Idot, *Cartels, sanctions et droits fondamentaux. La Cour confirme une nouvelle fois sa jurisprudence traditionnelle sur l'interprétation de l'article 6 C.E.D.H. et de l'article 47 de la Charte*, Europe, octobre 2013, communication n°10, pp. 32–33; R. Koering, P. Truche, *Retour sur le champ pénal*, in *Mélanges en hommage à Louis Edmond Pettiti*, Bruylant, Bruxelles, 1998, p. 520.

printr-o acceptare explicită a obligațiilor, moral sau juridic, de către una sau mai multe părți”³⁹.

Jurisprudența CJUE

*Hotărârea Curții (Camera întâi) din 19 martie 2009*⁴⁰, repetă o serie din ideile anterioare: „pentru a dovedi, în mod corespunzător, participarea unei întreprinderi la o înțelegere, este suficient să se demonstreze că întreprinderea în cauză, a participat la reuniuni în cursul cărora, au fost încheiate acorduri de natură anticoncurențială, fără să se fi opus în mod vădit. Atunci când participarea la asemenea reuniuni a fost stabilită, această întreprindere are obligația să prezinte indicii, de natură să demonstreze că participarea sa la acele reuniuni era lipsită de orice spirit anticoncurențial, dovedind astfel, că le comunicase concurenților săi că participă la acele reuniuni având o optică diferită de a acestora. Tocmai percepția pe care o au ceilalți participanți la o înțelegere, cu privire la intenția întreprinderii, în cauză este determinantă pentru a aprecia dacă aceasta din urmă a înțeles să se disocieze de acordul ilicit. Prin urmare, simplul fapt de a părăsi o reuniune nu poate, în sine, să fie considerat o distanțare publică de înțelegerea în cauză și revine întreprinderii în cauză, obligația de a prezenta indiciile privind faptul că participanții la înțelegere au considerat că aceasta pune capăt participării sale”.

*Hotărârea, mai recentă a Tribunalului (Camera a doua extinsă) din 10 noiembrie 2017, dată în cauza T-180/15*⁴¹ referitor la interpretarea și aplicarea noțiunii de restrângere sau de denaturare a concurenței „prin obiect”, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE precizează: în măsura în care se ridică problema

³⁹ Aceasta răspunde la întrebarea libertății consimțământului în momentul realizării înțelegerii. În acest sens, s-a apreciat că, atât timp cât consimțământul a fost viciat, agentul economic nu trebuie sancționat pentru practica anticoncurențială, acest lucru putând fi însă făcut în momentul în care se continuă aplicarea acordului și după ce el realizează nelegalitatea acesteia. În toate cazurile practicile monopoliste pot fi săvârșite numai de agenți economici care au puterea de a-și determina singuri comportamentul concurențial. A se vedea E.G. Olteanu, *op. cit.*, p. 139 și autoritățile acolo citate; J-P. Dtetie, *Strategor: Politique générale de l'entreprise*, Dunod, 4ème édition, Paris, 1997; B. Gomes-Casseres, *Do you really have an alliance strategy?*, *Strategy & Leadership*, Vol. 26, Issue 4, 1998; F. Rigaux, *La notion de fait en science juridique*, *Annales de droit de Louvain*, Louvain, 1988, p. 3; M. Duault, *Les méga-alliances, à l'image des groupements d'entreprises de transport maritime, en droit communautaire de la concurrence*, Mémoire, Nantes, 2011, p. 66..

⁴⁰ În cauza C-510/06 P, având ca obiect un recurs formulat în temeiul art. 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 11 decembrie 2006, Archer Daniels Midland Co., cu sediul în Decatur, Illinois (Statele Unite), recurentă, cealaltă parte în proces fiind Comisia.

⁴¹ Icapplc, cu sediul în Londra (Regatul Unit), Icap Management Services Ltd, cu sediul în Londra, Icap New Zealand Ltd, cu sediul în Wellington (Noua Zeelandă), reclamante, împotriva Comisiei Europene, pârâtă, având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE și prin care se solicită, cu titlu principal, anularea Deciziei C(2015) 432 final a Comisiei din 4 februarie 2015 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul AT.39861 – Instrumente financiare derivate pe rata dobânzii în yeni japonezi) și, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzilor aplicate reclamantelor în decizia menționată.

calificării unor încălcări prin obiect, efectuată de Comisie, trebuie amintit că, pentru a intra sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată trebuie să aibă „ca obiect sau efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne⁴². În această privință, din jurisprudența Curții reiese că anumite tipuri de coordonare între întreprinderi indică un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a se putea considera că examinarea efectelor acestora nu este necesară⁴³; într-adevăr, anumite forme de coordonare între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței⁴⁴. Astfel, este cunoscut faptul că anumite comportamente coluzive precum cele care conduc la stabilirea orizontală a prețurilor prin înțelegeri pot fi considerate ca fiind într-o asemenea măsură susceptibile de a avea efecte negative în special asupra prețului, a cantității sau a calității produselor și serviciilor încât se poate considera inutil, în vederea aplicării articolului 101 alineatul (1) TFUE, să se demonstreze că acestea au efecte reale asupra pieței. Într-adevăr, experiența arată că astfel de comportamente atrag scăderi ale producției și creșteri de prețuri, conducând la o alocare necorespunzătoare a resurselor, în special în detrimentul consumatorilor⁴⁵; în ipoteza în care analiza unui tip de coordonare între întreprinderi nu ar prezenta un grad suficient de nocivitate pentru concurență, ar trebui să se examineze, în schimb, efectele acesteia și, pentru a fi interzisă, să se impună întrunirea elementelor care probează că, în fapt, concurența a fost împiedicată, restrânsă sau denaturată în mod semnificativ⁴⁶. Potrivit jurisprudenței Curții, pentru a aprecia dacă un acord între întreprinderi sau o decizie a unei asocieri de întreprinderi prezintă un grad suficient de nocivitate pentru a putea fi considerate o restrângere a concurenței „prin obiect” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, trebuie analizate cuprinsul dispozițiilor acestora, obiectivele pe care urmăresc să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care acestea se înscriu. În cadrul aprecierii respectivului context, trebuie de asemenea să se țină seama de natura bunurilor sau a serviciilor afectate, precum și de condițiile reale de funcționare și

⁴² Pct. 42.

⁴³ Pct. 43. Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 49, și Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole FreshFruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 113; Hotărârea din 14 martie 2013, Allianz Hungária Biztosító și alții, C-32/11, EU:C:2013:160, punctul 34.

⁴⁴ Pct. 44. Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 50, și Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 114; Hotărârea din 14 martie 2013, Allianz Hungária Biztosító și alții, C-32/11, EU:C:2013:160, punctul 35.

⁴⁵ Pct. 45. Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 51, și Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 115.

⁴⁶ Pct. 46. Hotărârea din 14 martie 2013, Allianz Hungária Biztosító și alții, C-32/11, EU:C:2013:160, punctul 34, Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 52, și Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 116.

de structura pieței sau a piețelor relevante⁴⁷. În plus, deși intenția părților nu constituie un element necesar pentru a determina caracterul restrictiv al unui acord între întreprinderi, niciun element nu interzice autorităților din domeniul concurenței ori instanțelor naționale și ale Uniunii să țină cont de aceasta⁴⁸.

În concluzie, față de cele mai sus precizate, trebuie să reținem, în interpretarea și aplicarea noțiunii de restrângere sau denaturare a concurenței prin „obiect” în sensul art. 101 T.F.U.E. că ideea de bază este că orice operator economic trebuie să stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o urmeze pe piața comună. Deși această cerință a autonomiei nu exclude dreptul operatorilor economici de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatat sau așteptat al concurenților lor, aceasta se opune totuși în mod riguros oricărui contact direct sau indirect între acești operatori, de natură fie să influențeze comportamentul pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie să dezvăluie unui astfel de concurent comportamentul pe care el a decis să îl aibă sau a preconizat să îl adopte pe această piață, atunci când aceste contacte au drept obiect sau drept efect realizarea unor condiții de concurență care nu ar corespunde condițiilor normale de pe piața în cauză, ținând seama de natura produselor sau a prestațiilor furnizate, de importanța și de numărul întreprinderilor, precum și de volumul respectivei piețe.

INTERPRETATION AND APPLICATION OF THE NOTION OF RESTRICTION OR DISTORTION OF COMPETITION BY “OBJECT” WITHIN THE MEANING OF ART. 101 T.F.E.U.

(Abstract)

Free and undistorted competition between public or private firms of the Member States of the European Union is closely linked to the proper functioning of the internal market; this is why competition law is a major component of the substantive law of the European Union. The Union, according to Art. 3 TEU has exclusive competence to establish the competition rules necessary for its operation. While on the market fundamental freedoms, the Court has played an important role in specifying and developing these primary legal instruments of integration on competition, the European Commission has acted with priority over other institutions⁴⁹.

Key words: free competition, the European Union, European Commission, Internal Market, agreements between enterprises, concerted practices.

⁴⁷ Pct. 47. Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 53, și Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 117; Hotărârea din 14 martie 2013, Allianz Hungária Biztosító și alții, C-32/11, EU:C:2013:160, punctul 36.

⁴⁸ Pct. 48. Hotărârea din 14 martie 2013, Allianz Hungária Biztosító și alții, C-32/11, EU:C:2013:160, punctul 37, Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 54, și Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 118.

⁴⁹ A. Groza, *Uniunea Europeană Drept material*, București, Editura C.H. Beck, 2014, p. 143; Ch. Gavalda, G. Parleani, *Droit des affaires de l'Union européenne*, 6e éd, Paris, Juris Classeur, 2010, p. 796. A se vedea și: G. D. Gărăiman, D. Dănișor, O. Ghiță, R. Răducanu, M. Soreață, D.D. Gătăiman, *Mic dicționar de termeni juridici în spațiul european*, Craiova, Editura Universitaria, 2008.